

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาขอเสนอสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้คือ

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. วิธีดำเนินการศึกษา
3. สรุปผลการศึกษา
4. อภิปรายผลการศึกษา
5. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตาม อาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้งที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. วิธีดำเนินการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา แบ่งออกได้ตามลำดับดังนี้คือ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกได้ดังนี้คือ

2.1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนจาก 36 ชุมชน ๆ ละ 10 คน ในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้น จำนวน 360 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ใช้วิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane.1973 : 727) จำนวน 189 คน แต่เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนมีชุมชนละ 10 คนเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงกำหนดให้กลุ่มตัวอย่างชุมชนละเท่า ๆ กัน คือ 6 คนต่อชุมชน ผู้ศึกษาจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 216 คน

2.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 36 ชุมชน

2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร แยกได้ดังนี้คือ

2.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้ง

2.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.4 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ F -test

3. สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จำนวน 216 คน พบว่า คณะกรรมการชุมชนใน

เขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้าง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 29.20 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 22.20 อาชีพข้าราชการบำนาญ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40 ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา/เทียบเท่า (ป.6) จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3) หรือเทียบเท่า จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6) /ปวช./หรือเทียบเท่า จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และอนุปริญญา/ปวส./หรือเทียบเท่าขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.90 และอาศัยอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ 1-3 เท่ากัน จำนวนเขตละ 72 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.33

3.2 ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำ

แผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.08 และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือดำเนินการ และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.07 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการเสนอ ปัญหาของชุมชนร่วมกับเทศบาลเพื่อนำไปจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 1 ท่านได้เข้าร่วมประชุมประชาคมกับเทศบาลในการ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 7 ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแผนงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ตามลำดับ
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการทบทวนและปรับปรุงระบบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมือง

กาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการประสานความร่วมมือจากประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 9 ท่านได้ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลได้นำไปดำเนินการในชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด ตามลำดับ

3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.21 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าสุดสามอันดับแรกคือ ข้อ 3 โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีประโยชน์ต่อท่านเพียงใด ข้อ 1 ท่านได้รับประโยชน์จากการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 2 ในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการที่มีในแผนพัฒนาเทศบาลท่านได้รับประโยชน์เพียงใด ตามลำดับ

4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.94 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ โดยเรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าสุดสามอันดับแรก คือ ข้อ 1 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการได้รับประโยชน์ของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลความพึงพอใจในแผนงาน โครงการที่ปรากฏในแผนพัฒนา เทศบาลเมือง กาฬสินธุ์เพียงใด ตามลำดับ

3.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ผลเปรียบเทียบดังนี้

3.3.1 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างกลุ่มอาชีพพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่มอาชีพเกษตรกร กลุ่มอาชีพรับจ้าง กลุ่มอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว กลุ่มอาชีพข้าราชการบำนาญ และกลุ่มอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน

3.3.2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างกลุ่มระดับการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ กลุ่มระดับการศึกษา ประถมศึกษา/เทียบเท่า (ป.6) กลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3) หรือเทียบเท่า กลุ่มระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6) /ปวช./หรือเทียบเท่า และกลุ่มอนุปริญญา/

ปวส./หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน

3.3.3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างเขตเลือกตั้งที่แตกต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 กล่าวคือ เขตเลือกตั้งที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ไม่แตกต่างกัน

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไป ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เรียงความถี่ในแต่ละประเด็น มีข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ เรียงจากมากไปน้อย คือ ได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 1. ควรมีการประชุมประชาคมเพื่อสรุปปัญหา 2. การแก้ไขปัญหาของชุมชนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วม 3. ควรมีการประชุมสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล 4. ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และ 5. ควรมีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการหรือดำเนินการ 1. ควรเปิดกว้างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดซื้อจัดจ้าง 2. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลดำเนินการตามแผน 3. การเป็นกรรมการตรวจรับงานจ้างของคณะกรรมการชุมชน ควรคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม และ 4. ควรให้คณะกรรมการชุมชนที่มีความรู้ร่วมเป็นผู้ควบคุมการก่อสร้าง ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 1. เทศบัญญัติที่ได้รับอนุมัติใช้แล้วควรมีการสำเนาให้คณะกรรมการชุมชนเพื่อใช้ในการติดตาม 2. ควรมีค่าตอบแทนให้คณะกรรมการชุมชน 3. ควรมีการแจ้งประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าในการขอเข้ารับฟังการประชุมสภาเทศบาลหรือการประชุมจัดทำแผนและ 4. ควรให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมประเพณีของชุมชนร่วมกับเทศบาล ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 1. ควรมีการติดตามประเมินผลตามแผนพัฒนาทุก 3 เดือน 2. ควรมีการทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาทุกปี 3. ควรมีการติดตามผลและสรุปปัญหาเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา 4. ควรมีการติดตามผลระหว่างที่มีการปฏิบัติตามแผนและ 5. ควรมีการประเมินความคุ้มค่าของแผนงาน โครงการ

4. อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษามีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญควรแก่การนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลที่ผ่านมาเทศบาลอาจยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคณะกรรมการชุมชนตามวัตถุประสงค์ของระเบียบการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเท่าที่ควร มีข้อจำกัดด้านนโยบายของผู้บริหารที่ไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จูฑา จิตรตั้งตรง (2550 : 48-49) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2549-2551) เทศบาลเมืองจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี (2549-2551) เทศบาลเมืองจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกันแนวคิดการมีส่วนร่วมของ ปรีชญ์ เวสารัชช (2528 : 35) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อ หรือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

2. ผลการศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งแยกออกเป็นรายด้าน รวม 4 ด้าน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อนำผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการเสนอปัญหาของชุมชนร่วมกับเทศบาลเพื่อนำไปจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 9 ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเนื่องจากเทศบาลอาจให้ความสำคัญกับคณะกรรมการชุมชนบางตำแหน่งหรือบางส่วน โดยไม่ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการชุมชนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมระดมความคิดเพื่อที่จะหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเองรวมทั้งความต้องการของชุมชนเพื่อนำเข้าบรรจุในแผนพัฒนาเทศบาล จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลขึ้นอยู่กับอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หรือดำเนินการ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการทบทวนและปรับปรุงระบบการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4. ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามแผนงาน โครงการที่มีในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงานและการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีข้อจำกัดในด้านข้อระเบียบปฏิบัติของทางราชการที่ไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมในการปรับปรุงระบบบริหารงานและการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างชัดเจน ทำให้คณะกรรมการชุมชนไม่สามารถดำเนินการบทบาทในการร่วมปรับปรุงระบบบริหารงานและการพัฒนาของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างชัดเจน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลขึ้นอยู่กับอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3. โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์มีประโยชน์ต่อท่านเพียงใด มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4. ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากโครงการที่มีบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาลเพียงใด มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลในการพิจารณาให้ความเห็นชอบเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เทศบาลยังขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านสื่อต่างๆ ให้คณะกรรมการชุมชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือการประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบเทศบัญญัติงบประมาณ

รายจ่ายเพิ่มเติม หรือการประชุมสภาเทศบาลในเรื่องอื่นๆ ทั้งในการประชุมสมัยสามัญ ประจำปีและการประชุมสมัยวิสามัญ ทำให้คณะกรรมการชุมชน ไม่ทราบถึงวันเวลาในการประชุมสภาเทศบาล จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลขื่อนี้อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์เพียงใด มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลความคุ้มค่าของแผนงาน โครงการที่ได้รับเมื่อเทียบกับงบประมาณที่ใช้ไปเพียงใด มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการควบคุมการจัดทำงบประมาณและของเทศบาล คณะกรรมการชุมชน ไม่ได้เข้าร่วมพิจารณาจ่ายประจำปีหรือเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาลพิจารณาจ่ายประจำปี และมีความคาดหวังกับการที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณที่ชุมชนนำเสนอในแผนพัฒนาเทศบาล แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เต็มตามแผนพัฒนาเนื่องจากงบประมาณของทางเทศบาลมีจำกัดและต้องจัดสรรให้แต่ละชุมชนตามความจำเป็นเร่งด่วน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลขื่อนี้อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างอาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้ง จากการศึกษาได้ผลการศึกษา ดังนี้

3.1 กลุ่มอาชีพ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เกษตรกร รับจ้างทั่วไป ข้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ข้าราชการบำนาญ และอาชีพอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้ง แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการชุมชนระหว่างกลุ่มอาชีพ ซึ่งแต่ละกลุ่มอาชีพต่างก็มีความเสียสละและอุทิศเวลาเข้ามามีส่วนร่วมใน

การเป็นคณะกรรมการชุมชน โดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆ เพื่อเป็นตัวแทนชุมชนในการนำเสนอปัญหาของชุมชนและแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชน บรรจุเข้าในแผนพัฒนาเทศบาลเพื่อนำไปสู่ขั้นตอนต่อไป จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับผลการศึกษาของกริชกมล เหล่าอรรคะ (2550 : 104-107) ได้ศึกษายาทบาทของเทศบาลตำบลหัวขวาง จังหวัดมหาสารคามในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของเทศบาลตำบลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

3.2 ระดับการศึกษา ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ระดับประถมศึกษา/เทียบเท่า (ป.6) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3) หรือเทียบเท่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6) /ปวช./หรือเทียบเท่า และอนุปริญญา/ปวส./หรือเทียบเท่าขึ้นไป มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้ง แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการชุมชนระหว่างกลุ่มระดับการศึกษาซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษา ประถมศึกษา/เทียบเท่า (ป.6) รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.3 หรือ ม.3) หรือเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5 หรือ ม.6) /ปวช./หรือเทียบเท่า และน้อยสุดคืออนุปริญญา/ปวส./หรือเทียบเท่าขึ้นไป ต่างมีการยอมรับแนวความคิดของแต่ละกลุ่มนำมารวบรวมเพื่อกำหนดเป็นความต้องการในการพัฒนาของชุมชนให้ไปในแนวทางเดียวกันและมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมในชุมชนของตนเอง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ระหว่างกลุ่มการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชัยพล โบราณมูล (2550 : 98-100) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ไม่แตกต่างกัน

3.3 เขตเลือกตั้ง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ เขตเลือกตั้งที่ 1 เขตเลือกตั้งที่ 2 และเขตเลือกตั้งที่ 3 มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และเขตเลือกตั้ง แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลของคณะกรรมการชุมชนระหว่างเขตเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละเขตเลือกตั้งต่างก็ให้ความสำคัญและมีความสนใจในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมและประชาชนในเขตเลือกตั้งของตนเอง จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ระหว่างเขตเลือกตั้ง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่พบสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวิทย์ โภธิเสล (2550 : 56-59) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังไซษ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเลือกตั้งแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

5.1.1.เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับคณะกรรมการชุมชนในการเข้าไปมีส่วนร่วมในขบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลในทุกๆ ด้าน ให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือดำเนินการซึ่งผลการศึกษาในด้านนี้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางแต่ค่อนข้างต่ำและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งผลการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางแต่ค่อนข้างต่ำ

5.1.2. เทศบาลควรจัดสรรงบประมาณเป็นค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการชุมชน เพราะจากผลการศึกษาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการชุมชน ข้อเสนอแนะที่มีมากที่สุดได้แก่ เทศบาลควรมีค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการชุมชน

5.1.3. เป็นข้อมูลให้หน่วยงาน และคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบวิธีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2 ขอเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีความแตกต่างระหว่างรายได้และระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน

5.2.2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนางานของเทศบาล ทั้งในส่วนของคณะกรรมการชุมชน ประชาชน และส่วนของผู้ว่าราชการจังหวัด

5.2.3. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ครอบคลุม กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่